

OCTUBRE 1987

Núm. 9

Preu - 100. Pts.

inca

revista

EL CONSTANCIA

AHIR

AVUI

inca revista

REDACCIO I CONFECCIO:

Jaume Armengol, Jaume Gual, Antoni Armengol, Immaculada Cortès, Francesca J. Cortès, Bernat Forteza i Antonia Llobera Torrens.

SUPERVISIO LINGUISTICA:

Bernat Forteza, Jaume Gual i Jaume Armengol.

COL·LABORACIONS:

Foto Miquel A. Quetglas, Foto Payeras, Toni Llarg, Pere Castelló, Joan Lara, Joan Guasp, Gabriel Serra, Jaume Payeras, Col·lectiu Malferit, i Joana Mª Coll Diaz.

ADMINISTRACIO:

Catí Ferrà i Llorenç Sastre.

IMPRESSIO:

"Apóstol y Civilizador", Petra.

DIPOSIT LEGAL:

PM 451-45986.

EDITA:

INCA REVISTA. OBRA CULTURAL BALEAR D'INCA. Apartat de Correus, 156. Tf. 50.12.25.

NOTA:

Les responsabilitats dels articles recauran únicament damunt de llurs autors.

ASSOCIACIO PREMSA FORANA
DE MALLORCA

Gràfiques

ROMA

Sant Bartomeu, 115-117

Telèfon 50 25 38

INCA - MALLORCA

Col·labora amb INCA-REVISTA

PELUQUERO UNISEX

Calle Martin Medico, 20 · Tel. 503013 · Inca

Para mayor comodidad RESERVE HORAS

Botiga

La Florida

Plaça Espanya, 19
Inca (Mallorca)

Floristeria

Prohens

Flors naturals
y artificials
Servicio a domicilio

C/. Palmer, 34 Tel. 501910
Lluc, 280-1.º Tel. 500237
INCA - Mallorca

Editorial

Aquesta Editorial del mes de setembre vol ésser si més no un resum, una síntesi dels esdeveniments cabdals que s'han donat al llarg de l'estiu que és a punt de finir.

La premsa diària i setmanal, lògicament, ha informat puntualment, segons el caire de cadascú, de l'actualitat de les Illes i de la nostra ciutat pel que fa a la qüestió electoral. Tothom coneix els resultats tant a nivell de Parlament, com de Consells i Ajuntaments.

Al Parlament Balear cap partit no obtingué la majoria absoluta per a poder governar com cal i, per tant, poder dur a terme el seu programa electoral. El CDS esdevingué també a les Illes com arreu de l'Estat, el gran protagonista i l'àrbitre de la situació. Aquí, a les Illes, també optà per l'abstenció en lloc de decidir-se adés per una coalició de govern de centre-dreta, adés per a la formació d'una majoria de progrés. Aquesta particular actitud atorgà la presidència de la nostra Comunitat a AP-PL en la personade l'anterior president. Però en el fons les preferències dels ciutadans illencs no van canviar gaire envers altres eleccions, exceptuant l'espectacular entronització del CDS. Així el PSOE i PSM van mantenir a Mallorca el mateix nombre de diputats que en l'anterior legislatura, de la mateixa manera que Izquierda Unida, com llavors, restà com a partit extraparlamentari. Només cal remarcar la gran davallada en vots i poder d'UM que just-just va aconseguir de formar grup parlamentari. La pèrdua de vots d'UM, naturalment, beneficià CDS i AP per aquest ordre, augmentant de vots respecte a les eleccions del 1983. A Menorca, malgrat l'augment d'AP i ésser-ne el partit més votat, la majoria d'esquerra del PSOE i Entesa de l'Esquerra de Menorca-PSM podran governar en majoria absoluta al Consell Insular i als grans ajuntaments de Maó, Ciutadella i Es Castell. A Eivissa, a l'Ajuntament de la capital de l'illa, gràcies al CDS, es produí la sorpresa, passant l'alcaldia d'AP al PSOE, la resta quedà controlat per la coalició conservadora.

A Inca, a les eleccions municipals, UM obtingué de nou la majoria absoluta pels pèls. Va perdre vots i un regidor respecte a les eleccions del 1983. AP-PL va conservar el mateix nombre de regidors que tenia en el consistori anterior, però perdé vots els quals, possiblement, anaren al PDP que, tanmateix, no obtingué representació. El CDS augmentà considerablement el nombre de vots i aconseguí un regidor que arravatà a UM, mentre que Izquierda Unida i PSM van perdre la representació municipal. Altrament el PSOE, que a Inca es presentà a l'estil del PSC-PSOE amb un considerable contingut nacionalista en el seu Programa, augmentà el nombre de regidors en un 50%, passant de 4 a 6 i esdevenint l'alternativa al poder municipal.

INCA REVISTA, dessota una òptica progressista i nacionalista, es dol dels resultats electorals del PSM i PCE i es lamenta de la manca d'entesa dels tres partits per a acudir junts a les eleccions, de manera especial entre el PSM i el PSOE, la qual cosa atorgà indirectament la majoria absoluta a UM i Antoni Pons. Si l'entesa s'hagués concretat, sumant els vots obtinguts, la correlació de forces seria molt distinta en el consistori inquer i ja, d'entrada, coses comunes que ambdós partits defensen, com la lluita en contra de l'autopista, no s'haguessin pogut dur a terme amb la impunitat amb què s'han dut. Creiem que aquest fet hauria d'ésser tema de reflexió seriosa per ambdós partits, car només les seves actituds partidistes per sobre dels interessos del poble van facilitar el triomf de Pons i UM.

Tot passant per sobre de l'afer vergonyós de les octavetes que foren llançades pels carrers el mateix dia de la consulta electoral, les quals feren la dignitat del cap de fila d'un determinat partit polític, i de les també vergonyoses festes de Sant Abdon amb què ens obsequià el nostre batle, arribam al greu assumpte de l'autopista.

INCA REVISTA, que recull els postulats de l'Obra Cultural Balear, es manifesta clarament contrària al projecte de construcció de l'autopista Palma-Alcúdia i el seu pas pel terme d'Inca. Però encara es pronuncia més contrària al Dictamen aprovat per UM, AP i CDS de construcció d'una autopista, eixamplament de l'actual carretera i els costos a càrrec del municipi d'Inca. Creiem que aquesta tràgica votació, en la qual UM actuà al so que cantà AP i el senyor Sainz, serà desgraciadament el començament de la definitiva declinació de la ciutat d'Inca, convertint-se en una població de segon o tercer ordre i beneficiant clarament Palma.

A la fi, com mitjà de comunicació, hem de patentitzar la nostra més enèrgica repulsa per la decisió presa per la majoria i el batle Pons sobre la periodicitat dels plens i l'horari, a les 12 del migdia. Consideram aquesta decisió, a més d'una prova de la por de la majoria d'ésser controlada per l'oposició, un clar atemptat contra el dret dels inquers de participar en la gestió pública i d'assabentar-se de com són administrats llurs interessos.

INCA REVISTA creu que aquesta decisió és un greu error de la majoria i més concretament del batle Pons i a la llarga serà una arma que es tornarà contra ell. Potser el poble ja comença a pensar si s'equivocà en atorgar la majoria absoluta a determinat partit, i això és bo per la Democràcia i l'educació cívica dels ciutadans.

Comunicats

Associació amics del Raiguer

Presentació.

En primer lloc ens interessa deixar ben clar que les persones que integram l'associació "AMICS DEL RAIGUER" som majoritàriament residents dels diferents pobles d'aquesta comarca, usuaris de la seva xarxa viària i per tant perfectament conscients de la seva problemàtica i de la seva necessitat de millorar-la.

L'Associació s'oposa i rebutja el model de xarxa viària, el projecte d'Autopista-Autovia, proposat per la Conselleria d'Obres Públiques i Urbanisme del Govern Balear.

Ens oposam a la realització d'un projecte elaborat prèviament a un Pla Director Territorial, o a un Pla Global de Transports, sense un estudi urbanístic, econòmic o sociològic. Es vol dur a terme un projecte sense plantejar-se que l'actuació en matèria viària no hauria d'ésser puntual, sinó conjunta i immersa dins d'una política integral d'ordenació del territori, contemplat, conjuntament, amb un tractament integral de la xarxa viària pre-existent i amb una ampla participació i debat ciutadà.

Rebutjam un projecte irreversible, que és determinant per al nostre futur territorial, econòmic i urbanístic. Serà un element determinant, a més a més d'unes futures Directrius d'Ordenació Territorial. Hi haurà un abans i un després de l'Autopista amb un model d'illa molt determinat.

Alternatives.

Per a la millora de la xarxa viària proposam les següents alternatives:

a) El desdoblament i millora de l'actual carretera Marratxi-Inca, amb els passos a nivell, circumval·lacions urbanes integrades en el teixit urbanístic de cada nucli ... que es trobin convenients. Aquesta solució ja havia estat apuntada prèviament, fins i tot en el PGOU d'Inca, i que incomprendiblement s'ha abandonat.

b) A Mallorca existeix una densa xarxa de carreteres secundàries fruit de la necessitat de relacions entre diferents pobles, la qual cosa és molt significativa i respon al model d'ordenació territorial econòmic, històric i idiosincràtic de la nostra illa. Aquestes carreteres, han d'ésser acondicionades, millorades, essent rutes alternatives i descentralitzadores i per tant potenciadores dels pobles i de l'economia de l'interior de l'illa. Es tracta d'una alternativa al monocultiu desenrotllista del turisme i de l'exclusiu foment de la zona perifèrica o costanera. Donaria una alternativa de futur a la suburbització, despoblament i empobriment de l'interior, al desequilibri econòmic, de serveis i a la macrocefàlia de Palma.

c) Pla Global de Transports, potenciant el transport públic, no amb la dilapidació i despil·lament de la infraestructura del ferrocarril marginat-lo i potenciant el transport privat.

Si analitzam el cost d'Oportunitat, la idoneïtat del projecte, els salvatges costos socials que comporta, observam que està pressupostat en QUATRE MIL CINC-CENTS SETANTA-UN MILIONS CINC-CENTES UNA MIL QUATRE-CENTES SETZE PESSETES (4.571.501.416 Pts.). Cada quilòmetre surt unes cinc vegades més car que el desdoblament d'una carretera. El sacrifici de terrenys és d'UN MIL·LÍO NOU-CENTS VINT-I-QUATRE MIL DOS-CENTS SETANTA-CINC METRES (1.924.275 m²), unes deu vegades més que una carretera desdoblada, sense resoldre cap problema que no pugui solventar la xarxa viària pre-existent -millorada i potenciada- i duu com a conseqüència la pràctica inutilització d'una infinitat de terrenys per finques xapades, sistemes de reg, accessos, desertització, fort impacte ambiental, tall de carreteres i de l'illa, economies de famílies i pobles, cases i edificis arrassades.

Si plantejam el binomi Transport-Temps, és evident que a Mallorca es tradueix a Avió-Vaixell, els cànons continentals no són extrapolables a una illa.

Una autopista serveix per a comunicar amb rapidesa dos punts allunyats, als quals eventualment es poden sumar alguns punts intermitjos necessàriament escassos donada la complexitat dels enllaços que s'han menester. La resta del traçat queda per definició aïllat del territori que l'envolta: ningú pot entrar i sortir de l'autopista, provocant per

tant una ruptura del territori travessat per l'amplitud del sistema d'accés.

Aquest cost tan elevat, sols es justifica si es tracta de rompre l'afollament, es a dir, de dotar d'uns eixos ràpids de transport a una àrea gran i incomunicada; millorant la xarxa viària existent a Mallorca es traduiria a minuts.

Es inevitable que amb la creació d'una autopista com a alternativa viària, es concentren els serveis, ells llocs de feina, el territori habitable i especulable. Això ens obligaria a unes necessitats de dependència del transport i d'energia, antieconòmiques i absurdes, concentraria la comercialització de productes encarrint-los d'una inflació absurda, provocaria l'abandó dels pobles, les formes de vida de producció i de consum més disperses i mi-

llor relacionades amb el territori, reduint cada vegada més la capacitat d'autonomia de la població.

Informació i debat.

Un projecte d'aquesta magnitud no es pot limitar a una breu i assèptica exposició pública d'un projecte exclusivament tecnocràtic, com deia Clemen-ceau a la seva conegudíssima frase "Les carreteres és un assumpte massa seriós per a deixar-les en mans dels enginyers". Els tècnics posen els seus coneixements al servei del model concret que els sol·licita el Govern Balear. Es necessari sometre'l a debat de tots els afectats (ciutadans, municipis, comerciants, associacions, sindicats, científics, tècnics, etc...), a fi de conèixer totes les alternatives i saber en funció de quins interessos se tria

per a una solució clarament ensatisfactòria.

La informació pública d'un projecte realitzat en el silenci dels gabinets i que trascendeix l'opinió pública per primera i única vegada per a que els ciutadans manifestin la seva opinió, aquesta via de participació ciutadana se revela absolutament insuficient i inútil per a assentar damunt ella la legitimitat dels plànols, es limita a un simple complir amb l'expedient i cap als fets consumats.

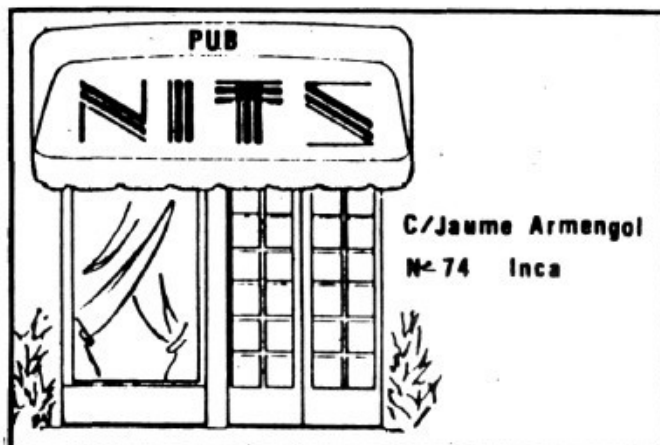
Per tant l'actuació en matèria viària no pot ésser puntual, fer o no fer l'autopista, sinó conjuntament amb un tractament integral de la xarxa viària pre-existent, de transports, i immersa a més a més en una política integral d'Ordenació Territorial.

Clavells

can Llorenç Rigol

Carretera Palma Inca
Telèfon - 50 46 90

Dr. Miquel J. Crespi

METGE ESTOMATÒLEG

ORTODONCIA

*Tractament de les malposicions
dentàries*

Cl Vidal, 5 T-502923 INCA

Comunicats

COMUNICAT DEL GRUP SOCIALISTA DEL PSOE

Davant la polèmica que ha suscitat el projecte de construcció de l'autopista Palma-Alcúdia pel que fa al seu pas pel terme municipal d'Inca, arrel del Dictamen de la Comissió Informativa d'Urbanisme, el qual Dictamen comptava amb el suport d'Unió Mallorca, i la confusió creada al seu entorn, el Grup Municipal Socialista del PSOE vol puntualitzar:

1) L'esmentat Dictamen de la Comissió Informativa d'Urbanisme que tenia el suport d'Unió Mallorca i que al Ple obtingué els seus vots per ésser aprovat proposava: a) Reserva de terrenys des del Foro de Mallorca fins a la Costa de Son Fuster. Aquests terrenys queden situats a uns 300 metres de l'actual carretera Palma-Alcúdia, restant sotmesos a una zona d'influència de 150 metres d'amplada i a llur expropiació; b) Reserva viària de l'actual carretera, eixamplant-la fins a 4 carrils, però amb els costos, que pugen 275.000.000 de pessetes, a càrrec del municipi d'Inca. És a dir, per entendre'ns, dues autovies, dues barreres de ciment per falta d'una. Això és el que votà Unió Mallorca i no l'eixamplament de l'actual carretera, com podia entendre's dels titulars que van aparèixer a "El Dia" i "Dijous" referent a aquest afer.

2) El Grup Socialista del PSOE proposà una necessària alternativa al desastrós Dictamen, al projecte d'Unió Mallorca. Senzillament, eixamplar l'actual carretera a 4 carrils i els costos a càrrec del Govern Balear, tal i com es contemplava al PGOU, precisament elaborat per UM i anacrònicament aprovat per UM en el consistori anterior. Per tant, l'únic partit que votà en contra de l'autopista i en favor d'eixamplar l'actual carretera, exclusivament, fou el PSOE amb la seva proposta alternativa a la d'UM. Caldria que "El Dia" i "Dijous" rectificassin els titulars de la seva informació municipal per tal d'evitar confusions i en honor a la veritat.

3) Rebutjada la proposta del PSOE per a passar a votació, aleshores es passà a debatre i posterior votació del Dictamen de la Comissió Informativa d'Urbanisme, és a dir, la proposta d'UM, això és, Autopista i transformar l'actual carretera en autovia, però costejada pel municipi inquer, en lloc del Govern Balear. "Si no volies tassa, doncs, tassa i mitja".

4) Els grups polítics es van manifestar de la següent manera: A favor de l'autopista i, a més a més, autovia de l'actual carretera i costejada pels ciutadans d'Inca: Unió Mallorca, CDS i AP (però reafirmant el recolzament radical a l'autopista Palma-Alcúdia). En contra del Dictamen i també en contra de l'autopista, reafirmant-se a favor d'eixamplar exclusivament l'actual carretera: PSOE.

5) Que el batlle Pons i UM van admetre les dues autovies i tot el que els vulguin ficar: costos a càrrec de l'Ajuntament i més de 30 modificacions al PGOU, transformant-se en un altre Pla totalment distint, i no sabem el que ens espera en el futur en aquest sentit.

6) El Grup Municipal Socialista del PSOE, en un desesperat intent d'evitar el que considerem una catàstrofe, recolzà el Recurs d'Alçada d'Amics del Raiguer en contra del PGOU, i, així, evitar la construcció de l'autopista.

7) El Grup Socialista vol manifestar-se sobre el desinformat article d'opinió del senyor Andrés Ferret a Diario de Mallorca, car desconeixia el Dictamen que es va debatre al Ple, el qual contemplava dues autovies i no una sola com devia creure's. El Grup Socialista, tanmateix, n'està d'acord amb el títol: "La ciudad, la gran beneficiaria", només que aleshores se n'oblidà de posar-lo complet: "La ciudad de Palma, la gran beneficiaria".

Església i cultura

La cultura és una manera de viure d'un grup històric determinat, és a dir, la manera de pensar, de creure, de sentir i de treballar d'un poble.

La fe i l'església no poden deslligar-se, sinó tot al contrari, viuen formant una síntesi i es fa molt difícil poder separar-les.

La cultura ha canviat, i ha canviat per evolució natural i per la necessitat de resoldre nous problemes. Amb això, no vol dir que la cultura dels nostres avantpassats era pitjor que la nostra, sinó que era una altra, digna de ser respectada encara que no compartida molt sovint per aquest món actual.

L'església ha de mantenir un compromís social on ha de tenir dret a la discussió, a l'oposició, a la crítica i inclús a la desobediència. La fe comporta una lluita i es fa necessari que aquesta lluita sigui de denúncia i de protesta contra la injustícia. La fe no pot viure al marge de les inquietuds i interessos de la nostra societat.

Antigament església i cultura vivien plegadas sense cap mena de compromís. Avui en dia, l'església ha de ser compromesa; s'ha de nodrir d'una consciència crítica vers tot allò que ens envolta. L'església no pot viure d'espatlles a la nostra cultura. L'església ha de ser entrega, lluita, compromís, crítica, denunciadora, alliberadora. L'església ha de proclamar el vertader missatge de Jesucrist de Nazaret, i això

ho ha de fer dintre de la nostra societat, perquè la cultura ho és tot i l'esperit evangèlic no es pot evadir. Ara bé, la nostra església, concretament la que tenim més a prop, necessita un procés de renovació i adaptació, no pot coexistir dintre de la nostra cultura sense aquest compromís; ha de denunciar, corregir i progressar sense por, amb vertader coratge d'església renovadora. D'aquesta manera res ens dificultarà poder conviure amb aquesta cultura, que jo crec que és molt esperançadora.

Però, ara per ara, la nostra església encara no ha despertat del tot, viu sota el signe de la ignorància, dintre d'un cercle viciós sense imaginació. La nostra església ha perdut el vertader poder de convocatòria, de prestigi: als joves no els interessa el que prediquen els capellans, un gran percentatge de gent major va a l'església per rutina i els nins per imposició d'uns pares que viuen allunyats de l'església. Es fa necessari canviar.

Meditacions amb veu alta.

Vull Senyor una església pobra al costat dels pobres. Vull una església política i sindicalista que lluiti a favor dels més necessitats i que sigui denunciadora de les injustícies. Vull una església alliberadora i que estimi: els joves drogadictes, les prostitutes, les persones que estan dins la presó, els marginats, les persones que no tenen per menjar, els minusvàlids,

els homosexuals, els qui no tenen feina, els qui ploren, els inadaptats. Vull una església entregada, compromesa, lluitadora, incansable i que aclami la vertadera justícia, que prediqui la veritat, la veritat dels humils. Vull una església revolucionària, de praxis exemplar, d'apostolat autèntic; no vull paraules buides, podrides, inútils, paraules revestides de postissos, paraules plenes d'hipocresia, de fariseisme i falsetat. Només així viurem la vertadera caritat, l'única caritat que hem de compar- tir.

Bernat Forteza.

Gabriel Estarellas

Concertista de guitarra, de reconeixement internacional, ha actuat en gires per molts de països, entre ells cal remarcar Itàlia, Suïssa, Anglaterra, etc... Primer premi a tres concursos internacionals de guitarra: l'any 1.970 el "Ramírez" a Santiago de Compostela (Estat Espanyol), el mateix any a Vercelli (Itàlia) guanyà el "Viotti" i cinc anys després, el "Francisco Tárrega" a Benicassim (Estat Espanyol). A més dels estrenes mundials del concert per a guitarra, orquestra "Music de cour" de A. Transman, del "Concertino" de A. Blanquer i del "Concierto Juglar" de Bernat Julià, als anys 1.972, 1.975 i 1.978 respectivament. Ha actuat a locals de renom el Purcell Room de Londres i el Teatro real de Madrid.

Compositors com Stoker, Gilardino, Julià, Roseta, Peruzzi, etc. li han dedicat les seves obres.

D'ell s'ha dit que era un guitarrista d'alta escola, amb una perfecta tècnica, sonoritat admirable, musicalitat profunda i justa; persona de gran formació, té una fina sensibilitat amb una tècnica neta i robusta. Provist d'una puresa, riquesa de so, junt amb un excel·lent domini de l'instrument. Publicacions com per exemple, La Stampa (Milano), Carrefour (París), Gazzeta del Popolo, ABC, Diario de Tarragona, L'Eusebiano, The Times, Balears, Guitar Magazine, etc... han dedicat un espai al comentari de la seva obra.

A més ha enregistrat quatre discs amb els següents títols:

"Música contemporànea" (1.975), "Música de Bartomeu Calatayud" (1.982). "Música de M. Ponce" (1.983) i "Música de Bernat Julià" (1.984).

Deixant un poc de banda el seu curriculum, voldria parlar d'un home que ha estat decisiu dins l'evolució musical d'en Gabriel Estarellas; ens referim a D. Bartomeu Calatayud, un músic que dedicà molts d'esforços a la recerca de música polifònica i s'interessà molt per la música popular. Fou la persona més destacada del món guitarrístic instrumental mallorquí del seu temps, "el vaig conèixer quan tenia 11 anys, em feia de professor, i el contacte mantingut m'ha marcat molt, musicalment parlant. Ell no vivia al seu temps. Tampoc no composava per l'època que vivia. La seva música està impregnada d'un romanticis-

me infantil, per la seva frescura i espontaneïtat en la producció instrumental. Des del meu punt de vista musical, pens que ha estat una persona molt intuitiva, ja que sense uns grans coneixements tècnics, gaudia d'un sentit musical clarament reflectit en la seva música".

Per demostrar l'admiració d'en Gabriel vers la figure de D. Bartomeu, sols cal saber que li ha dedicat íntegrament una de les seves produccions discogràfiques "quan surt a fer concerts a altres països, interpret la seva música per tal de donar-la a conèixer. Dins la minoria del món guitarrístic, hi ha sectors en el quals

D. Bartomeu és conegut, apreciat i ben considerat".

El motiu principal de la conversa d'avui amb en Gabriel és el fet de què, després de 10 anys d'ocupar el càrrec de professor titular de guitarra del Conservatori de Ciutat, ho ha hagut de deixar per discrepàncies que han sorgit entre el músic i la discutible política de la Conselleria de Cultura del Govern Balear.

"Les discrepàncies sorgiren a causa de la meua paralela dedicació com a concertista, professor de guitarra. Jo feia com a màxim, tres concerts anuals, i en conseqüència m'havia de desplaçar amb uns dies d'antel·lació per ultimar els detalls. Això ho compaginava perfectament amb la meua feina al Conservatori; però, com mentres anava passant el temps, els problemes i les traves que me posaven els dirigents del Conservatori, augmentaven, fins que a començaments d'enguany, a rel d'unes sortides que vaig fer a l'estranger, hi hagué unes fregades amb l'administració política del Conservatori -Conselleria d'Educació i Cultura del Govern Balear-, pel que vaig escriure una carta de protesta a membres de la Conselleria, inclòs el Sr. Gilet, sense rebre d'ells resposta de cap tipus. El màxim responsable de tot això n'és n'Eduard Vellibre. .

Llavors, conseqüència d'aquest fet, m'he mogut molt i he aconseguit trobar un altre lloc de treball a Madrid, on tindrè més facilitats per poder realitzar millor la meua carrera de concertista. És un tomb radical de la meua vida familiar pel fet de què ens hem de traslladar tots a viure a Madrid, però crec que algun dia els podré estar agraït del què m'han fet, ja que se m'han obert nous horitzons. De tot modo per molt bé o malament que me vagi, el que m'han fet, ningú ho pot canviar".

A nivell europeu està ben clar que un Conservatori que compti dins la plantilla de professors amb un concertista de renom, pot sentir-se més que satisfet. A Mallorca no succeeix així, basta veure que un professor és objecte d'amonestacions i pressions pel fet de què ha de deixar algun temps de docència per dedicar-se a viatjar a algun país estranger a realitzar un concert. "El problema no crec que radiqui en la gent que treballa al Conservatori, de la qual no tenc res a dir, però sí dels que el dirigeixen, dels responsables de la Conselleria d'Educació i Cultura de la Comunitat Autònoma. De tot modo no deix Mallorca amb cap rencor, simplement el que ocorre és que les meves perspectives professionals es veuran millor realitzades fora de Mallorca".

Fa una sèrie d'anys els coneixements musicals d'en Gabriel -i de tots els músics- estaven minvats degut al poc contacte exterior existent; però, amb el transcórrer dels anys i els enriquiments progressius d'en Gabriel s'ha anat creant un estil propi i una escola que seguiran els seus deixebles, encara que ell estigui lluny de Mallorca. "Estic content de la meua època com a pedagog, durant la qual ha passat molta gent pel Conservatori, de la que n'hi ha un grup que han profunditzat i apreciat l'instrument. Indubtablement he creat una escola, una manera de pensar, una visió sobre l'instrument i tenc els meus seguidors".

Sobre l'efectivitat dels concursos s'ha discutit molt, i hi ha opinions per tots els gusts, "és una cosa efímera, tot d'una, quan l'has guanyat, t'obri una sèrie indeterminada de portes, però que no són definitives. El concurs et permet guanyar un premi monetari que t'ajuda a seguir estudiant i treballant la guitarra.

També et dónes a conèixer a través dels mitjans de comunicació, molt més que si fas un bon concert. És una ajuda, però no és fonamental. Amb el que no estic totalment d'acord és l'haver de competir amb forces molt subjectives i el jugar-t'ho tot a una carta".

Durant 10 anys de treballar a un mateix lloc, forçosament t'has d'haver plantejat el si ho faries d'una altra manera, o quines solucions donaries als problemes que ocorren. Més i tot quan el lloc on treballes, tothom es queixa -els professors, els alumnes, etc.- "El problema primordial del Conservatori és la massificació. Crec que hauria d'ésser com a EEUU i a moltes ciutats europees, que el Conservatori fos un centre d'especialització, on la persona que hi entrés, anés a interessar-se per un instrument. Que hi hagués una entrada rigorosa i poder dedicar-s'hi d'una manera professional. Tenc la impressió que a vegades es converteix en una guarderia d'al·lots, més que en un centre d'ensenyança".

"Encara que me'n vagi a Madrid, la meua vinculació a Mallorca no es talla gens. Aquí tenc ca-meua, sempre que pugui faré una escapada ja que el que a mi m'estira és l'illa. Me n'he hagut d'anar per poder desenvolupar el meu ideal -la guitarra i la música-. Les altres coses queden intactes, la distància no podrà disipar l'estimació que jo tenc cap a la gent i a Mallorca en general".

Excel·lents paraules per donar cloenda a la conversa mantinguda amb un altre artista que ha de deixar Mallorca per poder desenvolupar la seva carrera artística, en aquest cas la música.

Bartomeu Amengual Gomila.

Entrevista a Miquel Beltran

MIQUEL BELTRAN I RAMIS,
LA HISTORIA QUE TORNA.

Ens havíem citat al carrer Major, just davant casa meua, i a l'endemà ens hi vam trobar a mitjan matí.

Una fesomia amable, ben inquera i prou coneguda de tota la vida, la d'en Miquel. La família Beltran va viure gairebé sempre davant la farmàcia de mon pare, al mateix local on avui hi ha "Es Gabinet". Allí van tenir de primer una tenda d'alimentació, però un cop acabada la guerra la van haver de tancar i van obrir-hi una boteria.

D'al·lot, quan encara el carrer Major (aleshores General Franco) era quelcom entrançablement inquer i silenciós, acollidor, i hom podia jugar-hi a "banya", a "piola" o "a tocar baula" tranquil·lament (sembla impossible!), al llarg de la dècada dels anys 40, del balcó estant me la solia esguardar d'esma la boteria, les enormes bótes de fusta envoltades d'espessa penombra, amb una estranya barreja de simpatia i curiositat.

- Ton pare -li vaig dir a en Miquel Beltran mentre l'escometia al llinard del portal, convidant-lo a entrar- era un home més aviat rioler, no gaire alt, vermell de cara i pell fina, obert i un excel·lent conversador. El record molt bé, jo, tot i els anys transcorreguts d'aleshores ençà.

Ens vam asseure, l'un davant l'altre. En Miquel Beltran a un butacó de pell girada que li vaig atracar i jo rera la taula. Mentre ens posàvem còmodes i no sé de què parlàvem -possiblement de

quelcom volander i intrascentent- li vaig esmentar un caramull de records de son pare. En Miquel Beltran, pare, solia venir molts d'horabaixes, cap al tard. Entrava a la farmàcia de mon pare somrient i tot d'una s'asseia al mateix butacó on ara hi seia el seu fill, ran dels mostradors. Es passava llargues estones parlant amb mon pare. Jo era molt nin i no les entenia gaire, però endevinava pel to de llurs paraules i el sentit confidencial que les acompanyava que tot allò que es deia calia mantenir-ho ben ocult. Les parets de la farmàcia, voltada dels busts d'Aristòtil, Gal·lè i Hipòcrates, s'enfosquien de mica en mica en aquelles perfectes entrades de fosc, i tot era com si de sobte els meus fantasmes de postguerra que tant de mal vam fer-me, que tant vam marcar-me, cavalcassin, només que fóra en somnis, vers una menuda i tèbia alba de llibertat.

- Sovint hom no pot avenir-se de tot el que ha hagut de viure -em va dir pensatiu en Miquel.- Quants d'anys devies tenir llavors?.

Em vaig remoure en la cadira i bellugant les cames, malencòlic, vaig respondre:

Potser devia tenir 7 o 8 anys, devers el 1.945-46. Ho record bé, car el juliol del 1.946 morí el meu avi matern, en Jaume Coll i Saurina, que deixà una forta empenta en el desenvolupament de la meua personalitat -vaig fer una pausa i vaig cavil·lar un xic-. Del temps de la guerra no me'n puc recordar perquè era molt petit. Només sé que la gent gran corria esglaida cap als refugis, que els meus pares i jo en braços creuàvem el carrer Major i la plaça de Santa Maria la Major i ens anàvem cap a la torre de l'església, que les sirenes tocaven sens pausa i que després tot era silenci. Quan havia passat tot, ma mare es prenia una tassa de flor de tarongí i respirava a fons.

Vaig deixar la ploma sobre la taula, em vaig llevar les ulleres, vaig decantar la làmpara que m'enlluernava i, en alçar els ulls, vaig topar-me amb el perfil incon-

fusible d'en Miquel, tan semblant al de son pare.

En Miquel Beltran i Ramis va néixer a Inca en farà 69 anys. És un home alt i gruixut, més aviat alegre i rioler, obert i que enraona fort i amb sinceritat. El rostre expressiu i bondadós i ells ulls que li espiregen en riure conformen un retrat fet de pressa.

- Molta gent pensa que ton pare ha estat el millor batle d'Inca, almanco del cop d'estat de Primo de Rivera ençà -li vaig dir-. Na Magdalena Adrover, que llavors era militant de la FE, m'ho confesà en una entrevista.

I les nines dels ulls d'en Miquel, amb llur lluuïssor, van delatar la seva íntima satisfacció per les paraules d'elogi a son pare.

- Parla'm una mica de ton pare -vaig fer-.

I tot d'una en Miquel em va mirar somrient, però va callar, potser degut a la seva admirable modèstia, a la seva senzillesa.

En Miquel Beltran, pare, fou batle d'Inca durant la segona república. Fou elegit un cop haver dimitit en Pujadas, el primer batle republicà. Un cop acabat el seu primer

manat, començà l'alcaldia d'Antoni Mateu, curta, i tot seguit en Beltran tornà a accedir a la batlia. Dimittí del seu càrrec el 1.936 i el va succeir en Perico Capó, l'últim batle democràtic, republicà i d'esquerra. Tots aquests batles pertanyien a l'Esquerra Republicana Balear, el partit majoritari a Inca.

- Els meus avis ja eren republicans, mon pare en venia de família -s'explicà en Miquel-. Mon pare, de ben jovenet, ja pertanyia al Centre Republicà, més envant s'afilià al Partit Republicà Federal, el qual s'uniria amb Acció republicana i formaria l'Esquerra Republicana Balear.

Sens dubte en Miquel Beltran fou el batle més inquiet per tot allò que molt o poc afectava la vida del seu poble. Durant el seu manat ja es projectà el que avui és l'Escola de Llevant i dugué a terme la construcció de la plaça des Bestiar, entre d'altres importants obres. Inaugurà el Mercantil com a batle. Sens dubte fou un dels homes més preocupats per la vida i l'activitat d'Inca. Repassem, encara que només sigui de rampellada, el seu deambular. Fou el fundador del C.D. Constància, el seu primer president, el 1.922, i el 1.925 aconseguí el subcampionat de Balears. També fou president

del Centre Instructiu La Constància, aquella societat tan inquera, recreativa, cultural i de socors mutus que marcà fortament el devenir d'Inca al llarg de tot aquest segle. I a la fi fou batle d'Inca en dues ocasions per l'Esquerra Republicana Balear, almanco durant les tres-quartes parts que durà la República.

- Es incompreensible que Inca no li hagi dedicat un carrer a ton pare -me'n vaig queixar-.

- Si t'he d'ésser sincer, jo esperava alguna cosa en aquest sentit -féu en Miquel, i tot seguit em va somriure-. Sobretot havent-hi tants de carrers que duen el nom de personatges forans que res no tenen a veure amb Inca ni amb Mallorca.

Pens que a en Miquel li sobra raó, que en la persona del seu pare s'ha comès un greu agravi comparatiu. I jo, públicament, des de les planes d'INCA REVISTA, demanaria a totes les entitats inqueres, ciutadans i partits polítics, que promoguin aquest homenatge de sobre merescut.

- Ho vàreu passar malament, ver?, -li vaig preguntar a corre-cuita.

I en Miquel, com si de sobte un resort invisible l'hagués empès cap endavant, s'amollà. Les seves paraules, a pics atropellades, reflectien el dolor de tants d'anys, d'intoleràncies i injustícies. Altrament, un dolor ja ben assumit.

- A casa meua -em va dir- teníem un "colmado" d'ençà els avis, just davant el que avui és la botiga "Heura", el qual aleshores era el local social de la CEDA (Confederación Española de Derechas Autónomas), però el vàrem haver de tancar en esclatar la guerra. La gent de la CEDA i durant el Movimiento la FE. i d'altres moviments afins al franquisme ens feien la vida impossible. Concreta-

ment amenaçaven els nostres clients. Per a poder viure, mon pare feia conills a una finqueta de terra i les germanes feien pantalons. Al cap dels anys, mon pare muntà un taller de fer botes. Tanmateix, sempre que s'esdevenia a Mallorca quelcom políticament important, com per exemple la vinguda d'en Franco, mon pare sempre i a qualsevol hora i lloc havia d'ésser localitzable.

El seu esguard impregnat de tants de records i el seu somris obert, franc, van alleugerar la conversa. Per un instant aclucà els ulls, recollint-se, potser voltant-se d'aquelles onades que el traslladaven sense respirar a un temps que hom voldria definitivament mort. Després continuà:

- Dia 22 de setembre de 1.936 se'n van dur a mon pare i el van tancar a Sant Domingo, i el dia 29 de mateix mes el van traslladar a les presons de Can Mir, a Palma. Fou jutjat a Palma i el van condemnar a treballs forçats. Fixa't, Jaume, tot per idees, perquè el món anàs millor, pel bé del poble!. Totes les famílies republicanes o d'esquerra estaven ragirades. Començaven les recerques nocturnes, els morts ran de les carreteres, els judicis, morts per aplicació de la Llei de Fuga, afussellaments, expropriacions i d'altres disbarats.

Vivíem amb l'angúnia al pit, com si trapitjàssim callius. A tots els qui tenien ascendents d'esquerra, en incorporar-se forçosos a l'exèrcit, els enviaven a Eivissa, a treballs especials. -Féu una breu pausa i seguí-. A mon pare el van fer fer carreteres a S'Espinagar, també a Sa Colònia. Record que el vaig anar a veure amb bicicleta. Però un dels records que més em quedà gravat fou un dia que mamare i jo ens n'anàrem a Ciutat, gairebé en davallar del tren, un guàrdia d'assalt amic nostre ens va dir a l'orella: "Avui a la matinada han afussellat en Toni Rinya (Antoni Matteu), al cementiri". Després van matar al seu germà, en Bernat. El van treure de can Mir i li aplicaren la Llei de Fuga. També els germans Sancho, aquests del PSOE. En Bernat pertanyia a La Justícia.

El vaig tallar de cop, intentant de passar a una altra banda.

- Com era Inca durant la teva infantesa, Miquel?.

Em va mirar com sorprès, com si no entengués la pregunta.

- Bé, quins records serves amb més plaer? - vaig aclarir-.

- Molts -féu rient de nou-. Record que ana-

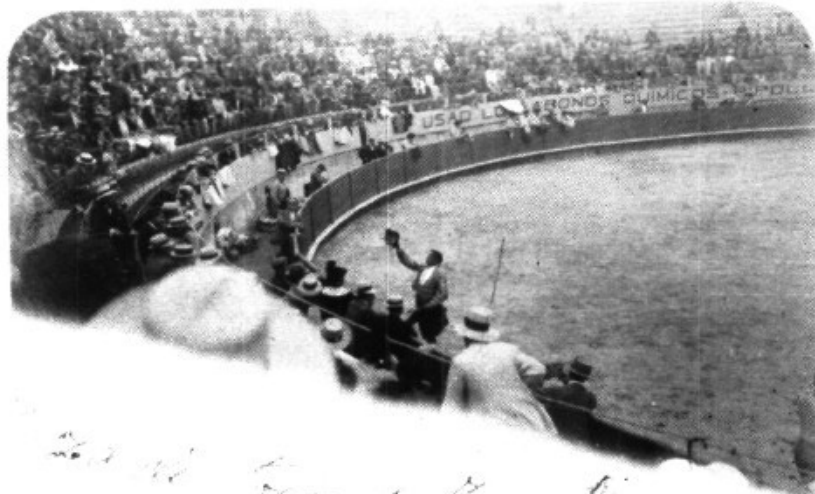
va a veure mon pare a la plaça d'Orient, al Cafè Republicà, després al Cafè Comerç, ben veïnat de La Constància, Centre Instruc-tiu, i m'agradava. Mon pare servava unes fotos molt antigues que ...

En Miquel me les mostrà. Són una meravella. Fotos-postal del carrer Major i la plaça Major (avui plaça España). Dalt de cadascuna (quina no fou la meva sorpresa) el nom del meu avi matern, Jaume Coll, que les encarregà a un fotògraf francès. A d'altres, la inauguració de la plaça de Toros i una entrada de futbol per al camp "Es Cos", quan el Constància jugava a segona divisió.

- El retrataria el carrer Major d'aleshores - féu en Miquel-. Després de ca nostra hi vivia un sastre, llavors una botiga que venien sabates d'infant, tot seguit una llibreria, en Francisco "es Coix", cas Teuleret, Can Campos, Fotos Fiol, Vidua Vicens, Club, Can Caiet, Can Florencio ... Déu meu, que ha canviat!. També record la Fonda Mallorquina, Es Colombiano, Can Costa ...

- Creus que ha canviat per bé? -li vaig preguntar.

- Jo crec que sí - digué sense dubtar-. Tanmateix s'han fet molts de

desbarats que han espanyat l'autèntica personalitat d'Inca. L'actual plaça de Mallorca fou la fi d'aquesta despersonalització. Crec que tots els consistoris s'han oblidat de la banda més bella d'Inca: la zona de la carretera de Selva. Potser cap consistori no hi va tenir interessos personals per allí. El cert és que és la barriada més marginada d'Inca.

- Creus que en sortirem de la crisi del calçat? -vaig fer.

- No ho sé però ho veig difícil. Ens espera un mal avenir.

Em va dir que era catòlic practicant, que creia en un Déu. I que no temia gens la mort, sí el dolor físic o espiritual.

- Com a inquer d'arrel -m'escometé- m'agradaria fer pública la meva repulsa i tristesa alhora per la desaparició del Centre Instructiu la Constància i sobretot de la manera com l'han liquidat. Mon pare en fou president molts d'anys i sempre fou una societat exemplar. Un cop van haver dimittit de president el senyor Fiol i en Ramis de secretari, va anar declinant lentament fins a morir-se i ningú no fou capaç de salvar-la. He sabut -digué tot indignat- que el patrimoni ha estat transferit a l'Ajuntament, que ha desaparegut part de la seva rica biblioteca ... I tantes altres coses que no gos dir per no ofendre ningú.

- Saps que l'Obra Cultural Balear d'Inca s'o-

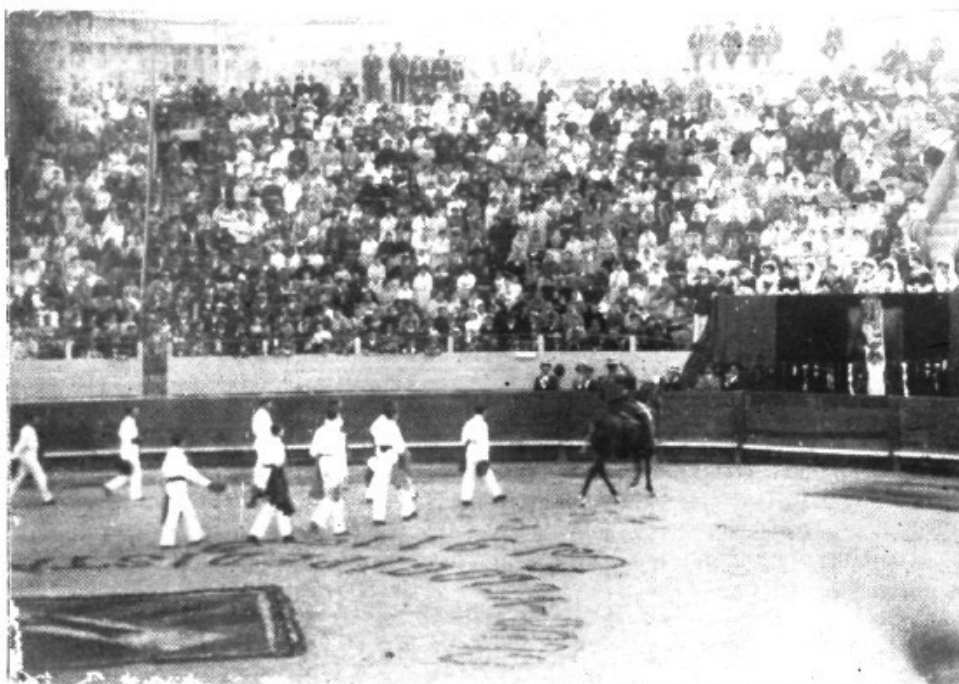
ferí per a integrar-s'hi i dur-la cap endavant i no li van fer cas? -li vaig explicar-. Ara ja no hi és de cap manera.

- No ho sabia, però ara més ràbia em fa. Al-manco demanaria als responsables que el patrimoni s'invertís en quelcom de profit, però dubt que arribem a saber com està tot. A mi, personalment, si no pot ressuscitar, m'agradaria que part del patrimoni s'invertís en restaurar el magnífic orgue de la Parròquia de Santa Maria la Major. Pens que seria emocionant que, un cop restaurat, es digués un ofici pels socis i presidents de la societat que més influència ha tingut sobre la població inquera.

El sol s'havia amagat, una calor xafagosa envaïa les cases. Era hora de dinar i a fora no hi havia una ànima.

Quan en Miquel s'acomiadà, vaig pensar que el Centre Instructiu La Constància i la dedicatòria d'un carrer a Miquel Beltran, pare, fundador del C.D. Constància, primer president, president del Centre Instructiu La Constància, del Centre Republicà, Batle d'Inca per dues vegades i posteriorment relegat a l'anonimat i condemnat a treballs forçats, són dues assignatures pendents, dos problemes que la ciutat d'Inca ha de resoldre com cal.

Jaume Armengol i Coll.

CONEGUEM LA NOSTRA LLENGUA

ESCRIURE BE.

Influències foresteres:

La injerència que el castellà ha fet dins el català s'ha manifestat no tan sols en paraules, construccions i demés. També, degut a la preeminència legal i social del castellà, s'han produït una sèrie de fenòmens d'evolució en els darrers anys i a la nostra llengua, que molt sovint dificulten la nostra interpretació, sobretot perquè no sabem cert si són barbarismes o no.

Hi ha barbarismes necessaris que són aquells mots que hem d'emprar i no es troben en la nostra llengua (futbol, amateur, torero, banderilla, etc...); però n'hi ha que no s'han d'usar perquè ja els tenim en la nostra llengua ("aplauso", cal dir aplaudiment, "apellido" cal dir llinatge, "atun" cal dir tonyina, etc...). Però el que ens interessa avui és analitzar alguns barbarismes (castellanismes), que només ho són aparents.

Nevera i gelera:

Els mobles per guardar aliments per l'acció del fred han rebut sempre el nom de geleres, ja que d'un principi, la fredor a l'interior es produïa per una massa de gel que s'hi col·locava en un departament a posta. Modernament, a causa de la revolució tecnològica, s'han estès per tot arreu les modernes màquines frigorífiques on el fred es produeix per un motor, no pel gel. Degut a la comercialització d'aquestes noves màquines apareix la paraula "nevera", però molta gent va continuar

emprant, referint-se a la mateixa màquina, la paraula "gelera". Doncs bé, no tenim el perquè rebutjar cap de les dues paraules. "Nevera", castellanisme admès al Diccionari General de la Llengua Catalana de Pompeu Fabra i a la Gran Enciclopèdia Catalana; i "gelera" perquè sempre així ho hem dit i així ho recolleix Alcover-Moll. "Gelera" derivat de gel i "nevera" derivat de neu.

Entregar i lliurar:

La paraula "entregar" fa uns anys era considerada un castellanisme i s'havia exigit que fos substituïda per la paraula "lliurar". S'ha comprovat després que el mot "entregar" no té res que s'oposi al seu caràcter català legítim, prové del llatí "integrare"; per altra part està documentada aquesta paraula a la totalitat dels Països Catalans ja en el segle XIV; per això podem dir ben bé "entregar" i "lliurar".

Cal tenir present, a propòsit de les reflexions que feim avui, que hem d'actuar amb gran coneixement a l'hora d'autoritzar o desautoritzar mots de puresa dubtosa. No oblidem que els estudiosos de cada dia aprofundeixen més i així coneixem millor la nostra llengua, la qual, malgrat sigui tan antiga com la castellana, i més antiga en els seus documents escrits, ha estat fortament perseguida, trepitjada i en conseqüència arraconada, poc coneguda i malmesa.

PARLEM COM CAL.

Llur, llurs, seu, seva, seus, seves.

L'adjectiu possessiu "llur" (plural "llurs") sempre ens indica pluralitat en el possessor; vol dir que perteneix "a ells" o "a elles". Ex. "En Joan i en Tomeu i llur amic" (amic dels dos), "en Joan i en Tomeu i llurs amics" (amics dels dos). Modernament es substitueix per "seu, seva, seus, seves"; aquests mots no expressen la pertinença amb tanta precisió com "llur, llurs". No obstant pareix que "llur, llurs" han quedat com a paraules d'ús en escrits científics i filosòfics.

Si deim: "En Tomeu i na Maria i el seu fill" ho podem entendre de dues maneres; el fill d'ells dos o el fill de na Maria. En canvi si deim "En Tomeu i na Maria i llur fill", ho entenem necessàriament del fill de tots dos.

El mateix podríem dir emprant el seu plural "llurs": "En Tomeu, na Maria i llurs fills", són els fills dels dos. No hi ha cap altra interpretació.

VOCABULARI.

Paraules de peces de vestir:

Polainas = polaines.
Chichonera = cervellera.
Babero = baverai.
Culero = bregueta.
Fajos = menudall.
Manguitos = maneguins.
Pañales = draps.
Envolturas = bolquim.
Cinta = floc.
Lazo = laç.
Fleco = flocadura.

CURIOSITATS.

La climatologia de Mallorca és la que correspon a una zona temperada amb predomini del clima marí al continental. Això fa que hi hagi un ambient humit gran part de l'any (entre el 70 i 80 % d'humiditat). Les temperatures són suaus, en el mes de juliol o Agost poden arribar a mitges de 25° i a màximes de 35°, si bé com a cosa excepcional.

D'hivern, la mitja és de 8° a 12°, si bé a vegades, i més en el mes de febrer, pot arribar el termòmetre fins a 2° o 3° baix zero. No sol nevar molt i generalment quan ho fa, és més freqüent a les altures de la Serra de Tramuntana, poques vegades al pla i a les costes de l'illa.

Fases lunars del mes de setembre i octubre.

Setembre:

Quart Creixent, dia 1 a les 4 h. i 23 m. Temps temperat i sec.

Lluna plena (vella), dia 7, a les 18 h. 48 m. Cel estirat i ambient sec.

Quart Minvant, dia 14, a les 0 h. 19 m. Inestable.

Lluna Nova, dia 23, a les 14 h. 20 m. Bon temps.

Octubre:

Lluna plena (vella), dia 7, a les 4 h. 47 m. Cels clars i atmosfera humida.

Quart Minvant: dia 17 a les 18 h. 51 m. Temps agradable.

Lluna Nova: Dia 22, a les 18 h. 30 m. Vents fluixos del NE.

Quart Creixent: Dia 29, a les 17 h. 45 m. Inestable, calitges i pluges.

Hores de sol:

Dia 15 de setembre: 13 hores i 8 minuts.

Dia 1 d'octubre: 11 hores i 48 minuts.

Dia 31 d'octubre: 10 hores i 32 minuts.

Les llunacions i l'agricultura.

En el Quart Creixent de setembre es sembren l'ordi, civada, faves i plantes dites adormidores. Si ja ha fet sabor és molt bo sembrar blat, sobretot el de xeixa, i també el que no es rega.

En el Quart Minvant de setembre és el temps òptim per a la verema, així com també per recollir el raïm que s'ha de penjar (procurar fer-ho quan hi ha molt de sol). Convé llaurar, cavar i fermar les terres per a l'hortalissa o per a sembrar-hi llavors, canyot, mill i panís. L'hortolà té molta feina al seu hort. Ha de sembrar espinacs, raves, cebes, lletugues i cols de cabdell. En aquest mes es sembren cabeces de jonquillo i lliris de totes les classes.

En el mes d'octubre és convenient sembrar tota classe de gra que no s'hagi sembrat en el mes de setembre. S'han de recollir els aglans, anous, magranes, codonys i en general les fruites tardanes.

Es poden sembrar cirerers, guinders, pereres i pomeres. També tulipes, cabeces de francesilles i totes les flors que neixen de cabeces, procurant tenir-les en remull algunes hores abans de sembrar-les.

Durant el mes d'octubre, així com també el setembre, les plantes i els fruits estan exposats a rebre els atacs de formigues, abelles i mosques. Cal vetllar en aquest sentit.

Altres coses:

Es celebren, en el mes de setembre, les darreres festes patronals de tota la colla que han tingut lloc al llarg de l'estiu, essent les darreres Santa Tecla a Biniamar (23 de setembre), i Sant Miquel a Campanet (29 de setembre). Cal ressenyar també la Festa des Veremar que té lloc a Binissalem a finals de setembre.

El mes d'octubre sol ésser el mes més plujós de l'any. Cauen, per terme mig, uns 70 l. per m2 a Eivissa, uns 75 al pla de Mallorca, uns 150 a la muntanya i valls de Sóller i Pollença, i prop d'uns 95 a Menorca.

A mitjan mes de setembre inicien el curs escolar els alumnes de preescolar i d'E.G.B. Els altres nivells escolars de Formació Professional, Batxillerat, ho fan a principis d'octubre. Els alumnes de la Universitat ho fan ja començant el mes d'octubre.

Jaume Gual Mora.

OBRA CULTURAL BALEAR

*Si estimes el país i desitges una
Inca més culta, l'Obra Cultural
Balear t'interessa.*

*Encara no sou socis de
l'Obra Cultural Balear?*

BULLETI D'INSCRIPCIÓ

Nom

domicili tel.

Població

solicita esser admès com a soci d'Obra Cultural Balear.

Pagará una quota anual de pesetes

Quota especial de joves pesetes

Lloc de cobrament:

Domicili:

Banc: Compte núm.

Observacions:

..... dia de de 198.....

(firma)

VILANOVA - 3
PONE A SU SERVICIO SUS
NUEVOS DEPARTAMENTOS
DE
MUEBLES DE OFICINA
Y
MATERIAL INFORMÁTICA
GUARDIA VILANOVA

VILANOVA-1 : PAPELERIA
C/COSTA Y LLOBERA 208 302000
VILANOVA-2 : LIBRERIA
C/VIAL 15 305332
VILANOVA-3 : INFORMÁTICA
HOSTALES, 47 Bajos 304229
INCA

FÁBRICA D'ARTICLES DE PELL
guants
bosses
peces de vestit
i marroquineria en general
Gran Via de Colón INCA Telèfon 50 19 00

Crítica

Cordial

Hi ha coses en aquest món que un home tanmateix no pot fer. Una d'elles, per a mi, és fer la crítica literària de les obres dels meus amics, encara que aquesta crítica es digui cordial. Un pensava que sí, que ho podria fer, però ara s'ha comprovat de què no és així. Què hi ferem?. Res, paciència!. Almenys hem après quelcom que no sabíem. El treball que hem fet, vist així, no ha estat debades.

Perquè resulta evident que és més important conservar una bona amistat que no pas fer una mala crítica. Això és el que pens jo de moment. Es podria al·legar que hi ha amistats que millor seria no tenir-les. És veritat, encara que un coneix el que costa avui en dia tenir amics i no és cosa de fer-los malbé de manera precipitada.

Així que aquesta secció de "Crítica cordial" -cordial!- deixa avui mateix d'existir. La seva vida ha estat força efímera, però també és veritat que moltes vides efímeres han estat denses en contingut i en obres. "Crítica cordial" no ha pretès mai ésser ni una cosa ni l'altra, tan sols volia fer una breu ressenya de la literatura més recent del nostre entorn. Més li haguera valgut prendre consell de Groucho Marx i haver dit com ell, el dia del seu debut: "Hola i adéu!".

Perquè els sermons, els bons consells i el paternalisme no van amb la manera d'ésser del qui firma. Tant se val!. Un es dedica a aquest ofici per vocació i per passar-ho relativament bé. D'altres n'hi ha que hi romandrien com a peix dins l'aigua, però això no fa més que indicar que el

sol surt per tothom, i de la qual cosa ens alegrem.

A partir del pròxim número seguirem col·laborant a la revista, encara que de manera molt distinta. Si els responsables de la mateixa ens ho permeten, canviarem de disciplina i segurament farem allò que un sap fer millor: crear personatges, situacions, conflictes i altres ficcions, i tot plegat descriure'ls. Un procurarà condimentar-ho en un cert atractiu de cara al lector i crear un clima de confiança amb ell, no fos cosa també aleshores sorgís sin paternalismes, bons consells i sermons. O el que és pitjor, tífries i animositats. Tota prevenció és poca amb aquests antecedents.

Adéu siau. Ah!, se m'oblidava: Ben cordialment!.

Joan Guasp.

cada setmana té un **dijous**

El Constància, altra volta a segona

El Constància ha ascencit a 2ª B. I Això és important. Un fet que tal volta aconseguí de renéixer l'afecció, que la bona part dels afeccionats, separats del futbol, tornin al Nou Camp. Tot això pot esdevenir el començament d'una nova etapa, la qual cosa representa un benefici per a Inca.

El Constància ha estat durant molts d'anys tot un símbol. Ha representat l'esforç del poble inquer per sobreixir, no tan sols en Mallorca, sinó també arreu de l'Estat. Aleshores el Constància es mantenia en categories a les quals hi pertanyien equips de poblacions molt més grans que Inca. S'alimentava una rivalitat impossible amb el Mallorca?. Recordem que hi havia penyes del Constància a molts pobles de Mallorca. La història del club ho demostra.

Es funda el dia 2 de desembre de 1.922. Neix com a secció de la trietat desapareguda societat "La Constància", creada per en Miquel Pujades.

El dia 18 de febrer de 1.923 es dur a terme la inauguració del primer camp de futbol en El Blanquer. En aquesta primera època l'equip titular era format per: M. Ferrer; J. Ferrer, Campins, Pons, Garí, Pizón, Cantallops, Prats, Ramis, Pujades i Jofre.

L'any 1.929 s'estrena l'històric Camp "Es Cos", on s'obtidran els èxits més gloriosos del club. Hem de recordar entre d'altres el títol de Campió de Balears, després de derrotar al Mallorca al camp del Buenos Aires per 0 a 3, el 5 de febrer de 1.930.

JORNADA 29 - CAMPEONATO DE LIGA II DIVISION

El Constància fou el primer equip mallorquí que participà a la Copa del Rei, eliminant al Castelló de primer i essent derrotat després pel Barcelona molt dignament.

La temporada 1.941-42 significa el començament de l'època més gloriosa de l'equip, doncs, aconseguí l'ascens a 2ª divisió. A la temporada 43-44 assoleix de jugar la promoció a 1ª divisió. Però el 16 d'abril de 1.944, a l'Estadi de Chamartín, es derrotat per 3 a 0. S'alinearen els següents homes: Pericàs; German, Salas, Navarro, Corró, Marculeta; Garcia, Vergara, Planas, Galvareny i Zamorita. Tanmateix la temporada següent davallà a la 3ª divisió, després de perdre la promoció amb el Còrdova per 3 a 2. Recordem també el partit decisiu amb el Mallorca, el qual significà la derrota del Constància, degut a la desastrosa actuació de l'àrbitre Cruellas.

Tot seguit el Constància començà una època gris que fins i tot acaba amb la seva desaparició.

Però el 1.952 reneix de nou i juga a 1ª regional. El President era n'Andreu Bestard. L'equip el formaven els següents jugadors: Company i Tino; Devis, Llompert, Llull, Rotger; Crespí, Palmer, Mates; Garcia, Dominguez, Bergas, Campins, Calderón, Ramis, Llabrés i Figuerola.

A partir de la temporada 1.957-58, el Constància, ja a tercera divisió, intenta de tornar altra volta a segona divisió. Així a la temporada 1.958-59, després de classificar-se en segon lloc, juga la promoció amb l'Olot, i l'elimina, però després cau davant el Mestalla. L'equip formà de la següent manera: Nadal; Castell, Del Pozo, Zamacona; Cantallops, Romero, Camacho, Tomàs, Morro, Rios (Mateu) i Arrom. A la temporada següent és eliminat pel Jerez, després de tres enfrontaments. Jugaren entre altres, Alcañiz, Diego, Monedero, Fèlix, Lizani, Franch, Alberto, Santamaria, etc...

A la temporada 1.961-62 torna a 2ª divisió. El president era n'An-

toni Bennàsser i l'entrenador n'Enric Agustí. El Constància aconseguí eliminar a l'Algeciras. L'equip que presentà fou: Romero; Torres, Genís, Alcaraz; Galmés Santana; Pío, Obrador, Martín, Monserat i Rubio. Començava la gran segona etapa de l'equip blanc i negre a 2ª divisió. Aleshores s'enfrentà de nou amb equips històrics com la Real Societat, Espanyol, Xixon, etc... En aquesta temporada l'equip era format per: Ibarreche, Bordoy; Torres, Genís, Alcaraz, Galmés, Santana, Gómez; Monser-

rat, Aumedes, Coco, Ledo, Franch, Navarro-Pareja, Martín, Kaszas, Amarilla, Arrom, Rubio, Jofrà, etc...

La darrera temporada a 2ª divisió fou 1.967-68. Aleshores la majoria de jugadors eren de la cantera, com Nicolau, Camacho, Llompart, Coll, Moreno, Perelló, Solé, Corró, Palou, Pizà, A. Ferrer, etc... De llavors en començà altra etapa de desencís. Els motius econòmics, lògicament, en foren el motiu fonamental. El Constància entra en bancarota, i acaba per jugar a 1ª regional.

A la temporada 1.973-74 torna a 3ª divisió, després d'eliminar a l'Alzira. L'equip que jugà fou: Llompart; Prados, Moreno, Mateu, Colom, Parma; Tugores, M. Llompart, Gual, Vaquer i Aparicio (Corró). El president era en Jaume Moyer i l'entrenador en Satur Grech.

De la temporada 1.980-81 ençà dos inquers han accedit a la presidència: En Jordi Cerdà fins a la de 1.985-86 i en Josep Garcia que ho és en l'actualitat. El Constància, al llarg d'aquests anys darrers, ha promocionat dues vegades a 2ª sense èxit, amb el Lorca i l'Eibar. Aquests han estat temps difícils per al club inquer, car l'afecionat ha deixat d'assistir al futbol, i les dificultats econòmiques han esdevingut gairebé insuperables.

L'ascens del Constància a 2ª B, s'ha donat gràcies a la renúncia del Mallorca At. Els dirigents i afecionats no han de perdre aquesta oportunitat. Cal que la directiva sàpiga animar l'afecionat, i aquests ajudar moralment i econòmicament al club. El dèficit actual voreja els 17 milions. El poble d'Inca en sortirà guanyant de bolcar-se amb el Constància.

Antoni Armengol i Coll.

**Penya
Barcelonista**

Bar Miquel Inca

Apartat de Correus 185

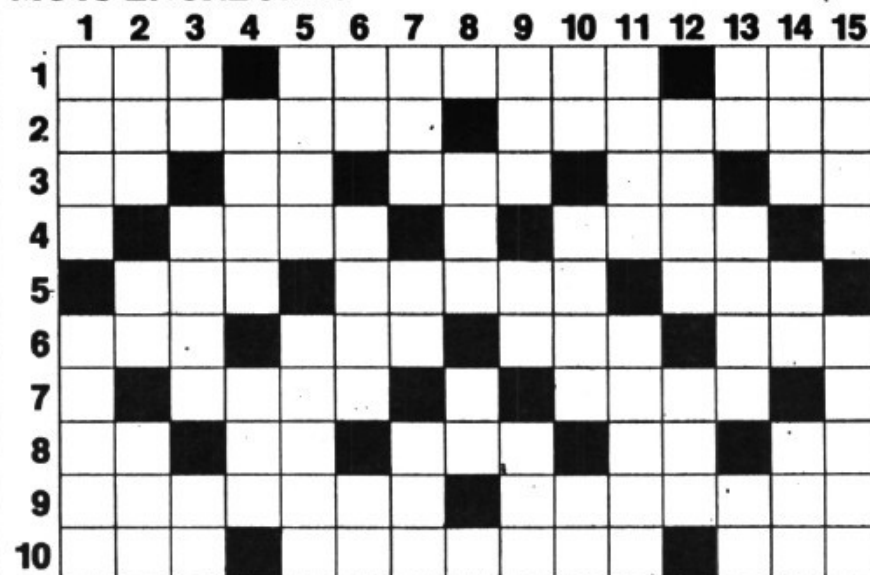
VINOS SA QUARTERA

R.S. 38.9374 / P.M. VINO DE MESA R.E. 5.861 - P.M.
4 L. TINTO 16°
Antonio Fluxà, 70 (Esq. Pza. Sa Quartera) - INCA

PASSATEMPS

MOTS ENCREUATS

Quan hagi acabat aquest passatemps, cerqui el nom de tres ciutats mallorquines en diagonal, com en una sopa de lletres.

HORIZONTALS

1: Nom de lletrà. Nom de diferents plantes ranunculàcies, de flors sense pètals, algunes cultivades en els jardins. Cop. 2: Instrument, músic amb unes barres de fusta que se copegen amb dos martellets. Científic italià, inventor de la telegrafia sense fils, que l'any 1909 va rebre el premi Nobel de física. 3: Suffix emprat en química relatiu a la part aniònica de la sal provinent d'un àcid acabat en -ós. Pronom. Senyal internacional d'auxili. Exercit de l'Aire. Determinant numeral. 4: Consonant. Relatiu a Aònia, a les muses. Xifra romana. Petit insecte negre que viu paràsit damunt altres animals, als quals xucla la sang. Consonant. 5: Fet de desaparar una arma de foc. Deis oracions. Padrí, pare d'un dels parcs. 6: Ca en, casa d'en. Donar.

regalar. Sigles de la Confederació Nacional de Treballadors. Lloc pla on baten les menses. 7: Vocal. Passadís porticat (al revés). Conjunció. Fèrretre, caixa de morts. Consonant. 8: Símbol químic del manganès (al revés). Símbol químic del clor. En aquest mateix moment. Símbol químic del coure (al revés). Prenom personal. 9: Ingènua, plena de candor, candorosa, innocent. Insecte coleòpter, també anomenat marieta, amb èlitres vermells i tres taques negres a cadascun (en plural). 10: Escollar. Arrossegaré, tiraré. Indignació, furor, ràbia.

VERTICALS

1: Bon acolliment d'un treball, reeixement, eixida, succès. Oncle, germà d'un dels pares. 2: Part del dia en què fa fosca. Determinant possessiu. Jamai, en cap moment de la vida. 3: Contracció gramatical. Nom de dona. Símbol químic del radó (al revés). 4: Efluvi, emanació, aroma, flaire. Sis-cents

VOCABULARI

Hi ha 6 grups de 3 paraules definides. A cada grup, una de les 3 paraules no existeix: és inventada. Descobriu-les i posau les seves inicials ordenades adequadament i formareu una nova paraula.

GRUP A

1: LLOSQUEJAR. - Veure-hi malament.
2: ATRULL. - Acció d'aturar-se de cop.
3: FRÈJOL. - Lleuger, prim, de roba.

GRUP B

1: ALBICANT.-Que torna de color blanc.
2: FRÚSIC.-De color morat fort.
3: LLÚDRIA.-Petit mamífer carnísser mustèlid.

GRUP C

1: INFÒNIC.—Insonor, que no se sent.

2: GAZOFILACI.-Tresor, col·lecció d'objectes de valor.
3: PRUÏJA.-Picor viva.

GRUP D

- 1: ESCAMPAVIES.—Guardacostes.
- 2: COCÓ.—Clot natural a la roca on la pluja forma un bassal.
- 3: ROSC.—Més gros de la mesura adequada.

GRUP E

1: AJUNYIR.—Posar el jou a un animal.
2: CAGACALCES.—Covard, pusil·làtime.
3: GARRÓ.—Turment.

GRUP F

1: ADRET.—Sense cap defecte físic.
2: CALBOT.—Cop de mà al cap.
3: CAMBALAR.—Agombolar, tenir cura d'algú.

BERNAT J. AMENGUAL

u en numeració romana (al revés). 5: Jo pre-
par un instrument músic perquè soni bé.
Certa flor de jardí. 6: Negació. País asiàtic.
Abreviatura de doctor. 7: A nosaltres. Ter-
minació verbal. Riu de Suïssa. 8: Mil. Orga-
nització Mundial de la Salut. Metall preciós.
Vocal. 9: Carrer de Ciutat que va des de la
Rambla fins a Sant Miquel i la plaça d'Espa-
nya. Símbol químic de l'actini. Interjecció
per a donar coratge. 10: Article nominal que
va davant els noms propis femenins. Signe
ortogràfic que representa el final d'una fra-
se. Metall preciós. 11: Existíeu, subsistíeu.
Un dels signes del zodíac. 12: Avió militar
de combat, petit i veloç, que sol acompa-
nyar i defensar els bombarders. Sala de
l'hospital on duen els malalts més greus.
13: Grau d'agudes d'un so. Arbre de copa
cònica, fulles fines i fruit en pinya. Basca,
nàusea, repugnància. 14: Organització de
Nacions Unides. Terminació verbal. Conso-
nants de la paraula «telar». 15: Determinant
numeral. Diu la culpa de qualcú.

DIAGONALS

Tres ciutats mallorquines.

SOLUCIÓ

VERTICALS

1: Exit, Conco. 2: Nit. Ta. Mai. 3: Al. Alina. n.R.
4: Olor. ICD. 5: Afín. Dalia. 6: No. Iran. Dr.
7: Ens. Et. Aar. 8: M. OMS. Or. 1. 9: Oms. Ac.
UCL 13: To. Avel. Or. 14: ONU. Ir. Tr. 15: Cinc.
Acusa.

DIAGONALS

Manacor, Inca, Andraitx.

SOLUCIÓ

Les paraules falses són: A2, B2, C1, D3, E1, F3. La paraula que se pot formar amb les inicials ordenades és: Africa.

ENDEVINALLA

Una família de dotze germans:
el major és el primer,
el segon és el tercer,
i el tercer és el darrer.
Com és aquest joc de mans?

SOLUCIÓ:

Les cartes espagnoles en el joc de l'escambrí (l'as és el primer, el tres, el segon, i el dotze, el tercer).

La bona cuina

PEBRES VERDS, FARCITS DE CARN.

I n g r e d i e n t s :

- Pebres verds no molt grossos.

- Oli.

- Farcit: Carn picada (de vedella i de porc), mesclar-hi també

pernil, pa mullat en llet, all, julivert, ou, un poc de vi blanc i sal.

- Salsa: Oli frit, pastanagues, ceba, tomàtiga, un poc de farina, vi blanc, aigua i sal.

P r o c e d i m e n t :

Es fan nets els pebres, se'ls lleva el capoll i les llavors.

Es prepara el farciment mesclant tots els ingredients que hem dit.

S'omplen els pebres i es tanquen amb un escudradent per les voreres obertes del pebre.

Dintre d'una pella s'hi posa oli i s'encalenteix, s'hi posen els pebres segons la cabuda, es giren i es fregeixen, posant-los després en una casseroleta.

En la mateixa pella es fa la salsa: primer la ceba, tallada a trocets petits, fins que està daurada. Després s'hi afegeix la tomàtiga (tallada en quatre troços i fora les

llavors), les pastanagues (pelades i tallades a rodelles). Després s'hi afegeix la farina, el vi i l'aigua freda. Es deixa coure uns 25 minuts.

Es passa després la salsa pel passa-purè i es posa damunt els pebres de la casseroleta. S'hi posa sal i es deixa coure per espai d'uns 45 minuts. Convé, de tant en tant, moure la casseroleta per tal que els pebres no s'aferri. Si la salsa s'espesseeix massa s'hi pot afegir un poc d'aigua calenta.

El plat ja es pot servir.

Imma. Cortès.

Escola Parroquial

Curs 1965~66

Guarderia Sol Tient

General Luque, 85 (esq. Torreta) - Tel. 500223

INCA

**Cooperativa Pagesa
de Mallorca**

Avinguda dels Reis Catòlics, 53

INCA Mallorca Tel 503124

Col·legi La Puresa.

Primer curs de Batxillerat 1963-64 .

Dretes d'esquerra a dreta.

Margalida Castelló,
Catalina Ferrer.
Maria Cladera.
Jero Mª Prats.
Francesca Pieras.
Magdalena Amengual.
Catalina Mateu.
Antònia Pons.
Maria Sureda.
Margalida Riego.
Joana Coll.

Assegudes al banc.

Francesca Fontanet.
Agnès Barceló.
Catalina Balaguer.
Mª Magdalena Llobera.
Mercè Lleonart.
M. Gómez.

Assegudes a terra.

Catalina Bel Coll Beltrán.
Antònia Busquets.
Catalina González.
Catalina R. Gelabert.
García.
Marisa Grau Batle.
M. Maura.
Francesca Albertí.
Margalida Jaume.

Professor:

D. Sebastià Balaguer.

JUST AMB UN DIT

**COBRAU, INGRESAU, CONEIXEU EL SALDO
I L'EXTRACTE DE COMPTES**

CAIXA DE BALEARS
"SA NOSTRA"

S'ESCAIRE DISCOTECA
INCA

discoteca
s'escaire

ABIERTO CADA DIA

BAJOS "BAR SA PUNTA" C/ RENTADOR 8/N

BAR LLABRES

ESPECIALITAT EN TAPES VARIADES

Plaça Santa Maria la Major

INCA